

RETRATS DEL NATURAL
FRANCESC MONTSENY I BONIFACI
ACTIVISTA CULTURAL I ESCRIPTOR

(126)

Emma, 7 anys

Memòria entusiasmada de l'Universal

TONI VALL
BARCELONALluc,
11 anys

Ho sap tothom que una ciutat, entre moltes altres coses, són els seus bars. La història tantíssimes vegades s'escriu de nit, entre clarobscur de focus, racons mal il·luminats, copes imprudents i magrejudes com aquell qui no vol la cosa. Viure de nit és el privilegi dels tarambanes, dels que no tenen mai son i ballen totes les músiques que se li acudeixen al discjòquei. És la pàtria immensa dels noctàmbuls, d'aquells que per lligar demanen un cigarret i no l'encenen, de les noies de l'escot generós i dels pocatraça que mai tenen sort ni en el joc ni en l'amor. Els voltors que esperen a la sortida del lavabo, els erudits de les cues del guarda-roba, les dolces amigues que surten a fumar i ara tornen, els *pijos* del polo sempre incrustat a l'espatlla i el que encara demana un gintònic de Larios amb got de tub. Tots ells habiten de nit, a tots ells el Francesc Montseny els coneix i els estima. Ja fa anys que no es dedica al món de la nit, però la nit se li ha quedat injectada a l'ànima. Fabondat però li agrada parlar-ne, i se n'ha volgut recordar per escriure un llibre amb les seves peripècies.

Es diu *La ciutat entusiasmada* i hi parla de l'Universal, el mític bar del carrer Marià Cubí de Barcelona que acompanyat de quatre socis va obrir l'any 1985.

De seguida m'explica que no és nostàlgic i que igual que jo prenc notes a mà ell també ha escrit a mà el seu llibre. Porta una cartera i durant tota la conversa en va traient coses com si fos un mag i el seu barret de copa. Són petites sorpreses que il·lustren el que m'explica i li injecten profunditat, substància, tangibilitat que es toca i s'ensuma. El primer que m'ensenya és un llibre d'Ernst Cassirer. Hi porta subratllada una cita que parla de la memòria com la reconstrucció creativa, dels records no com a repetició del passat sinó com a resurrecció: "Això és el que jo he volgut fer!", exclama. Es defineix com a activista cultural, ha estudiat filosofia i sociologia i va ser una decepció descobrir que a antropologia no ensenyen gran cosa més del que es veu als documentals de la *National Geographic*. Treu una gravadora de la cartera perquè li fa il·lusió enregistrar la nostra xerrada. Com que jo només vaig amb bolígraf...

Va entrar a treballar a La Caixa als disset anys i s'hi va estar disset anys més –"Hi entraven els bons nois"– després d'estudiar molt i guanyar unes oposicions, esclar, fins a convertir-se en director de su-

Història
Un llibre recorda ara les peripècies del mític bar del carrer Marià Cubí

Maldecap
"Tots volem un bar a la cantonada de casa però no a sota mateix", diu Montseny

cursal. "Hi vaig treballar moltíssim amb el convenciment que allò no era per sempre". Joan Vinyoli era client seu però mai li va dir que era poeta. La poesia sempre li ha entrat ben endins i la memorística dels temps escolars encara reviscola per recitar estrofes de Machado, Bécquer i Espronceda. També treu de la cartera una agulla de solapa que és el logo de l'Universal i me'l regala. Quina il·lusió! M'encanten aquestes relíquies de col·leccionista. Al llibre explica que amb el seu soci Claret Serrahima van tenir clar que volien obrir un bar durant un viatge a Nova York l'any 1979. A Nova York, com tothom sap, les coses es veuen sempre més clares. "Volíem obrir un local on es trobés la gent, que fos còmode i avinent, on es pogués parlar i passar-ho bé", volien fer un bar antidisseny en l'època daurada del disseny a Barcelona. A meitat dels anys 80 a Barcelona ja hi havia entrat una mica de llum, la ciutat preolímpica batejava fort i els batecs es feien sentir ben fort: "A les quatre de la tarda la ciutat feia la migdiada i al Portal de l'Àngel se sentien els grills". El Francesc també és poètic, ara viu a Figueres però parlaria durant hores de la seva estimada ciutat entusiasmada. De fet, es va estar a l'Universal fins al 1995, deu anys d'èxit esclatant, de nits plenes de gom a gom, de vetllades memorables. Com la celebració

dels cinc anys de Quaderns Crema, amb la presència entusiasta de J.V. Foix, in comptables actuacions musicals, visites il·lustres, idil·lis que no cal explicar, borratxeres per oblidar i tot el que a un li vingui de gust fabular.

La vida nocturna

Reconeix que la nit és esgotadora i molt esclava, provoca que el dia no doni de si i pot ser també font de maldecaps: "Tots volem un bar a la cantonada de casa però no a sota mateix", reflexiona amb ironia. "El nostre avantatge és que érem uns ingenus i creïem en la cultura", i queda clar que el bar és cultura, no-més faltaria. Ho vivia intensament perquè no concebia fer-ho de cap altra manera, perquè allò era també un compromís amb la seva ciutat. Consulta els apunts que també ha tret de la cartera –sembla que no tingui fons– per comprovar que no s'oblida res del que em vol explicar. M'ensenya també un relat curt que va escriure fa poc i un exemplar del 1988 de la revista francesa *Actuel*. S'hi parla de l'Universal i hi apareix el seu nom. Bromeja dient que aquest, i no cap altre, és el seu títol universitari: "He sigut molt feliç sense títols!" Potser no en té però queda ben clar que no els troba a faltar, que la ciutat entusiasmada l'hi ha donat tot, que la seva memòria és una resurrecció. —